

Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
PEDRA CRUZA VILLALÓNA
od 11. rujna 2014.¹

Predmet C-441/13

**Pez Hejduk
protiv
EnergieAgentur.NRW GmbH**

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Handelsgericht Wien)

„Područje slobode, sigurnosti i pravde – Sudska nadležnost u građanskim i trgovačkim stvarima – Uredba br. 44/2001 – Članak 5. točka 3. – Nadležnost ,u stvarima koje se odnose na štetne radnje, delikte ili kvazidelikte’ – Imovinska prava autora – Sadržaji objavljeni na internetu – Kriteriji za utvrđivanje mjesta gdje je nastala šteta – ,Delokalizirana’ šteta“

1. U ovom predmetu Handelsgericht Wien upućuje Sudu pitanje o kriteriju ili kriterijima za određivanje sudske nadležnosti u slučaju povrede imovinskog prava autora počinjene putem interneta u okolnostima u kojima nije moguće teritorijalno odrediti mjesto nastanka štete. Za razliku od predmeta Pinckney², u kojemu je Sud odlučivao o riziku povrede imovinskih prava autora zbog reprodukcije i distribucije glazbenih CD-a na internetu, ovaj predmet odnosi se na imovinska prava autorice fotografija čiji su radovi objavljeni na internetskoj stranici bez njezine suglasnosti.
2. Objavljivanje fotografija, koje su zaštićene Direktivom 2001/29/EZ o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu³, na internetu po svojim se značajkama znatno razlikuje od prodaje proizvoda na internetu. Stoga je riječ o objavi za koju je teško reći nastaje li na jednom ili više mjesta koja se mogu teritorijalno odrediti. Upravo suprotno, šteta se „dematerijalizira“, drugim riječima, raspršuje se i stoga se „delokalizira“, zbog čega je teško odrediti mjesto nastanka šteta na način iz članka 5. stavka 3. Uredbe (EZ) br. 44/2001⁴.
3. Zato ovaj predmet daje Sudu mogućnost da utvrdi treba li u okolnostima o kojima je riječ u ovom postupku u kojima je na internetu nastala „delokalizirana“ šteta kada je riječ o imovinskom pravu autora poštovati opći kriterij koji je već utvrđen u presudi Pinckney ili je pak potrebno pronaći drugo rješenje.

1 – Izvorni jezik: španjolski

2 – C-170/12, EU:C:2013:635.

3 – Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. (SL L 167, str. 10.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 1., str. 119.)

4 – Uredba Vijeća od 22. prosinca 2000. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2001., L 12, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 30.)

I. Pravni okvir

4. Uredba br. 44/2001 u svojim uvodnim izjavama 2., 11., 12. i 15. utvrđuje sljedeće:

„(2) Određene razlike između nacionalnih propisa kojima su uređeni nadležnost i priznavanje sudskih odluka sprečavaju ispravno djelovanje unutarnjeg tržišta. Nužno je da države članice koje ova Uredba obvezuje usvoje propise za ujedinjavanje pravila o sukobu nadležnosti u građanskim i trgovačkim stvarima te za pojednostavljivanje formalnosti s ciljem brzog i jednostavnog priznavanja i izvršenja sudskih odluka.

[...]

(11) Propisi o nadležnosti moraju biti izuzetno predvidljivi i utemeljeni na načelu da se nadležnost uglavnom utvrđuje prema domicilu tuženika, pri čemu takva nadležnost mora uvijek postojati, osim u nekim točno određenim slučajevima, u kojima je zbog predmeta spora ili autonomije stranaka opravdana neka druga poveznica. Domicil pravne osobe mora biti autonomno utvrđen kako bi zajednička pravila bila transparentnija i kako bi se izbjegli sukobi nadležnosti.

(12) Osim domicila tuženika, trebale bi postojati alternativne osnove za utvrđivanje nadležnosti, utemeljene na bliskoj vezi između suda i postupka ili radi olakšavanja ispravnog suđenja.

[...]

(15) U interesu skladnog zadovoljavanja pravde potrebno je smanjiti mogućnost vođenja paralelnih postupaka i osigurati da u dvjema državama članicama ne budu donesene dvije nepomirljive presude. [...]“

5. Pravila za utvrđivanje nadležnosti sadržana su u poglavlju II. uredbe, koje obuhvaća članke 2. do 31.

6. Članak 2. stavak 1. Uredbe br. 44/2001, sadržan u odjeljku 1., naslovljenom „Opće odredbe“, koji je dio poglavlja II., glasi kako slijedi:

„Uz poštovanje odredaba ove Uredbe, osobama s domicilom u nekoj državi članici sudi se pred sudovima te države članice, bez obzira na njihovo državljanstvo.“

7. Članak 3. stavak 1. Uredbe br. 44/2001, sadržan u istom odjeljku, određuje sljedeće:

„Protiv osoba s domicilom u državi članici može se podnijeti tužba pred sudovima druge države članice samo na temelju pravila iz odjeljaka 2. do 7. ovog poglavlja.“

8. Članak 5. nalazi se u poglavlju II., odjeljku 2., naslovljenom „Posebna nadležnost“. Točka 3. navedenog članka 5. utvrđuje:

„Osoba s domicilom u državi članici može u drugoj državi članici biti tužena:

[...]

3. u stvarima koj[e] se odnose na štetne radnje, delikte ili kvazi-delikte, pred sudovima u mjestu u kojemu se dogodio štetni događaj ili bi se on mogao dogoditi [.]“

II. Činjenice

9. Pez Hejduk profesionalna je fotografkinja specijalizirana za arhitektonsku fotografiju s prebivalištem u Austriji. Tijekom svoje karijere P. Hejduk je snimila više fotografskih uradaka posvećenih radu austrijskog arhitekta Georga W. Reinberga.

10. U okviru seminara koji je organizirao EnergieAgentur sa sjedištem u Njemačkoj, G. Reinberg održao je 16. rujna 2004. izlaganje u kojemu je upotrijebio nekoliko fotografija P. Hejduk na kojima su prikazana neka njegova zdanja. Iz spisa proizlazi da je autorica prethodno dala suglasnost za izlaganje i uporabu navedenih fotografija.

11. EnergieAgentur, vlasnik internetske stranice www.energieregion.nrw.de, koji je odgovoran za sadržaje koji se na njoj objavljuju, na toj je stranici objavio gore navedene fotografije P. Hejduk. Fotografije su bile dostupne javnosti i mogle su se izravno preuzeti s navedene stranice iako P. Hejduk ni u jednom trenutku nije za to dala svoju suglasnost.

12. Nakon što je doznala za to, P. Hejduk je protiv EnergieAgentura pokrenula postupak pred Handelsgerichtom Wien, sudom koji je uputio zahtjev. Tužiteljica zahtijeva da se tuženiku naloži plaćanje 4050 eura na ime naknade štete koja je nastala 2004. godine kao i snošenje troškova objave presude.

13. EnergieAgentur je istaknuo prigovor nenadležnosti koji se temelji na tome da Handelsgericht Wien nema međunarodnu sudsku nadležnost. Prema mišljenju tuženika, s obzirom na to da je njegovo sjedište u Düsseldorfu i da se njegova internetska stranica koristi vršnom domenom „.de“, za odlučivanje o predmetu nadležni su njemački sudovi.

III. Prethodno pitanje i postupak pred Sudom

14. Uzimajući u obzir argumente koje su stranke iznijele u glavnom postupku, Handelsgericht Wien odlučio je Sudu uputiti zahtjev za prethodnu odluku sa sljedećim pitanjem:

„Trebali li članak 5. točku 3. Uredbe Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima tumačiti tako da u sporu o povredi autorskom pravu srodnih prava koja je počinjena tako što je fotografija učinjena dostupnom na internetskoj stranici, pri čemu se ta internetska stranica vodi pod vršnom domenom države članice koja je različita od one u kojoj nositelj prava ima prebivalište, nadležnost postoji samo

- u državi članici u kojoj navodni povreditelj prava ima svoje sjedište; kao i
- u državi članici/državama članicama prema kojoj/kojima je ona po sadržaju internetske stranice usmjerena?“

15. Pisana očitovanja u ovom predmetu podnijele su stranke u glavom postupku, češka, portugalska i švicarska vlada te Europska komisija.

IV. Argumenti stranaka

16. P. Hejduk ističe da sudsku praksu iz presude Pinckney treba dopuniti s obzirom na to da smatra da se taj predmet odnosio na situaciju koja se razlikuje od one u predmetnom slučaju. Prema njezinu mišljenju, u slučaju da je šteta počinjena na internetu „delokalizirana“, oštećenik bi na temelju nadležnosti iz članka 5. stavka 3. trebao imati mogućnost tražiti naknadu cjelokupne štete pred sudovima u mjestu svojega prebivališta. Ona svoje stajalište temelji na sudskoj praksi Suda iz

predmeta eDate Advertising i dr.⁵

17. EnergieAgentur poziva se na presudu Pinckney i smatra da se pristup iz navedene odluke može primijeniti na ovaj predmet. U konačnici, riječ je o teritorijalno ograničenom autorskom pravu koje stoga podliježe ograničenjima iz presude Pinckney, u skladu s kojom je, osim u državi tuženika i državi u kojoj se dogodio štetni događaj, tužbu moguće podnijeti u državi u kojoj je nastala šteta samo u pogledu te štete.

18. Češka Republika i Švicarska Konfederacija pozivaju Sud da radi osiguranja dobrog sudovanja i predvidljivosti u primjeni pravila o međunarodnoj sudskoj nadležnosti rješenje iz presude eDate Advertising i dr. proširi i na situaciju kao što je ona o kojoj je riječ u predmetnom slučaju. Prema njihovu mišljenju ovaj bi se predmet mogao riješiti primjenom kriterija središta interesa žrtve na temelju kojeg bi tužitelj mogao tražiti naknadu cjelokupne pretrpljene štete u mjestu koje je središte njegovih interesa.

19. Portugalska Republika zagovara drugačije stajalište, ali također priznaje da ovaj predmet nije istovjetan predmetu povodom kojeg je donesena presuda Pinckney. Prema mišljenju Portugalske Republike, zbog teškoća koje nastaju dijeljenjem fotografija na internetu Sud bi mogao priznati kriterij poveznice koji se temelji na dostupnosti fotografija. Međutim, budući da je taj kriterij krajnje nepouzdan, Portugalska Republika smatra da, u slučaju poput onog o kojem je riječ u glavnom postupku, nadležnost iz članka 5. stavka 3. treba ograničiti isključivo na sudove u mjestu u kojemu se dogodio štetni događaj.

20. Komisija sa svoje strane smatra da se presuda Pinckney može primijeniti na ovaj predmet, ali da bi ta primjena isto tako dovela do praktičnih teškoća. Prema mišljenju Komisije, rješenje iz presude Pinckney omogućilo bi P. Hejduk da podnese tužbu pred austrijskim sudovima, ali samo u pogledu štete nastale na austrijskom državnom području. Komisija smatra da bi, u slučaju kada je šteta posljedica objave fotografija na internetu, to ograničenje u konačnici moglo biti neučinkovito jer ni P. Hejduk ni nadležni austrijski sud ne raspolažu prikladnim sredstvima da nadležnost tog suda ograniče isključivo na štetu nastalu u Austriji. U tim okolnostima Komisija navodi mogućnost da se posebna nadležnost iz članka 5. stavka 3. Uredbe br. 44/2001 ograniči samo na sudove u mjestu u kojemu se dogodio štetni događaj.

V. Analiza

21. Kao što je razvidno iz prethodnih razmatranja, ponešto je složeno pružiti tumačenje u ovom predmetu. Sud je već odlučivao o problemima u vezi s internetom koji nastaju prilikom primjene pravila međunarodnog privatnog prava, ali nikada u situaciji kao što je ona u predmetnom slučaju. Ukratko, u ovom je predmetu potrebno utvrditi koje je od mnogih rješenja iz sudske prakse najbolje primijeniti u slučaju raspršenih povreda imovinskih prava autora počinjenih putem interneta.

22. Iako sud koji je uputio zahtjev navodi samo mogućnost primjene dvaju kriterija poveznice (prebivalište tuženika i državu prema kojoj je usmjeren sadržaj internetske stranice), stranke i države koje sudjeluju u postupku predložile su druge moguće kriterije poveznice koji bi se mogli primijeniti na ovaj predmet, a koje ću ispitati u nastavku.

5 — C-509/09 i C-161/10, EU:C:2011:685

A. Kriterij središta interesa

23. Češka Republika i Švicarska Konfederacija tvrde da se sudska praksa iz presude eDate Advertising i dr. može primijeniti i na ovaj predmet. Međutim, zbog razloga koje ću izložiti u nastavku smatram da se navedeni kriterij ne može primijeniti.

24. U presudi eDate Advertising i dr. Sud je odlučivao o pitanjima koja su se pojavila zbog povrede pravâ osobnosti putem interneta. Kao što je poznato, ranija sudska praksa bavila se povredom prava osobnosti prije pojave interneta, konkretno u presudi Shevill i dr.⁶. U toj je presudi utvrđeno da, u skladu s člankom 5. stavkom 3. tadašnje Briselske konvencije, žrtva može podnijeti tužbu u državi u kojoj se dogodio štetni događaj (prebivalište urednika odgovornog za klevetničku informaciju) i u državi u kojoj je nastala šteta, a taj je kriterij ovisio o teritorijalnoj distribuciji medija s klevetničkom informacijom⁷. U tom drugom slučaju sud bi bio nadležan odlučivati samo o šteti nastaloj isključivo na njegovu državnom području, a tu bi okolnost on mogao utvrditi uzimajući u obzir razinu distribucije i prodaje tog medija u toj državi⁸.

25. U predmetu eDate Advertising i dr. Sud je morao odlučiti o slučaju sličnom onome u predmetu Shevill i dr., ali u vezi s komunikacijom putem mrežnog medija. Kao i u ovom slučaju, šteta je u okolnostima tog predmeta također bila „delokalizirana“ jer je medij bio dostupan u svim državama članicama, što je otežalo, pa čak i onemogućilo, praktičnu primjenu svake metode mjerenja teritorijalnog učinka štetne vijesti. Zbog toga je Sud stvorio dodatan kriterij koji se temelji na središtu interesa žrtve, mjestu u kojemu žrtva može podnijeti tužbu i, što je još važnije, tražiti naknadu cjelokupne pretrpljene štete⁹.

26. Važno je istaknuti da se presuda eDate Advertising i dr. isključivo odnosila na slučajeve povrede pravâ osobnosti. U suprotnome bi mogla biti zloupotrebljena svrha članka 5. stavka 3. Uredbe br. 44/2001. S jedne strane, kriterij središta interesa žrtve stavlja naglasak na dostupnost medija, a taj je čimbenik Sud u mnogim prilikama, pa i u kontekstima različitim od onoga iz članka 5. stavka 3. Uredbe br. 44/2001¹⁰, odbacio ili ograničio. Zbog toga što je medij dostupan u mjestu središta interesa žrtve, ona ima pravo podnijeti tužbu u toj državi, i k tome zahtijevati naknadu cjelokupne pretrpljene štete, što omogućava značajnu promjenu u ravnoteži koju pokušava uspostaviti nadležnost iz članka 5. stavka 3. S druge strane, također treba uzeti u obzir bliskost kriterija središta interesa i kriterija *forum actoris* jer se u većini slučajeva, iako ne uvijek¹¹, središte interesa žrtve nalazi u mjestu njezina prebivališta, odnosno prebivališta tužitelja u sporu.

27. Upravo zbog rizika povezanog s kriterijem središta interesa žrtve, smatram da njegovu primjenu ne treba proširiti na imovinska prava autora, pa i kad je riječ o „delokaliziranoj“ šteti počinjenoj putem interneta. Sud je tu mogućnost odbacio u presudi Wintersteiger¹² u odnosu na pravo industrijskog vlasništva, a to je učinio i u predmetu u kojemu je štetu nastalu zbog povrede imovinskih prava autora bilo moguće „lokalizirati“¹³. Smatram da to rješenje treba primijeniti i u predmetnom slučaju u kojem tužitelj navodi da je počinjena „delokalizirana“ šteta u pogledu imovinskog prava autora.

6 — Presuda Shevill i dr., C-68/93, EU:C:1995:61

7 — Presuda Shevill i dr. (EU:C:1995:61), t. 30. do 33.

8 — Presuda Shevill i dr. (EU:C:1995:61), t. 30. i 31.

9 — Presuda eDate Advertising i dr., EU:C:2011:685, t. 48.

10 — Sud ga je izričito isključio, među ostalim, u presudi Pammer i Hotel Alpenhof (C-585/08 i C-144/09, EU:C:2010:740), t. 69. do 75., a u vezi s člankom 5. stavkom 3. znatno ga je ograničio, kao što je slučaj u gore navedenoj presudi eDate Advertising i dr. (EU:C:2011:685), t. 51.

11 — Tako je bilo u jednom od slučajeva u predmetu eDate Advertising i dr. (EU:C:2011:685); tužitelj je imao prebivalište u Sjedinjenim Američkim Državama, ali je središte njegovih interesa bilo u Francuskoj.

12 — C-523/10, EU:C:2012:220

13 — Presuda Pinckney, EU:C:2013:635

B. Kriterij usmjerenosti

28. Sud koji je uputio zahtjev i P. tvrde da su predmetne fotografije bile usmjerene prema Austriji, što je, prema njihovu mišljenju, osnova za nadležnost austrijskih sudova. Smatram da ni taj pristup nije ispravan.

29. Mnogi nacionalni sudovi i pravna teorija razmatrali su mogućnost određivanja nadležnosti suda države prema kojoj je usmjerena štetna djelatnost¹⁴. Kao što je poznato, taj se kriterij koristi i u Uredbi br. 44/2001 u slučaju posebne nadležnosti za potrošače predviđene člankom 15. stavkom 1. točkom (c)¹⁵. Nezavisni odvjetnik Jääskinen snažnim je argumentima zastupao njegovu primjenu u svojem mišljenju u predmetu Pinckney¹⁶. Iako ga je u navedenom slučaju odbacio, Sud je kriterij primijenio u presudama L'Oreal i dr.¹⁷, Donner¹⁸ te Football Dataco i dr. u kontekstima koji se razlikuju od predmetnog, ali su mu bliski¹⁹.

30. Međutim, Sud je u presudi Pinckney izričito odbacio kriterij usmjerenosti ustvrdivši da „suprotno članku 15. stavku 1. točki (c) [...] [U]redbe [br. 44/2001] [...] [članak 5. stavak 3. te uredbe ne zahtijeva] [...] da je navedena djelatnost ‚usmjerena prema‘ državi članici suda pred kojim je pokrenut postupak“²⁰.

31. Točno je da ta točka presude Pinckney ostavlja prostora za tumačenje²¹, no čini mi se da iz njezine formulacije jasno proizlazi namjera Suda da pri tumačenju članka 5. stavka 3. Uredbe br. 44/2001 isključi kriterij usmjerenosti. Kriterij usmjerenosti korišten je za utvrđivanje nadležnosti u slučajevima gospodarske djelatnosti kojoj je prethodila jasna namjera pružanja roba i usluga u državi članici prema kojoj je ta djelatnost usmjerena. Stoga smatram da navedena presuda Pinckney načelno isključuje mogućnost primjene kriterija usmjerenosti na izvanugovorne štete nastale na temelju povreda imovinskih prava intelektualnog vlasništva.

32. Ostaje utvrditi treba li kriterij usmjerenosti primijeniti u slučaju u kojem čin javnog priopćavanja uzrokuje „delokaliziranu“ štetu i očito i neosporno je usmjeren prema drugoj državi članici. Međutim, smatram da to nije slučaj u ovom predmetu jer iz spisa proizlazi da tuženik u glavnom postupku ni u jednom trenutku nije usmjerio navodno štetnu djelatnost prema drugim državama članicama. Stoga smatram da se o toj pretpostavci nije potrebno izjasniti.

C. Kriterij teritorijalnosti i presuda Pinckney

33. Nakon što sam odbacio kriterij središta interesa i kriterij usmjerenosti, ostaje mi rješenje iz presude Pinckney, čiju primjenu na ovaj predmet zagovaraju Portugalska Republika i Komisija, iako joj pridaju različit značaj.

34. U predmetu Pinckney Sud je trebao dati tumačenje članka 5. stavka 3. Uredbe br. 44/2001 u okviru tužbe za naknadu štete koju je podnio autor glazbenog djela koje je reproducirano na CD-u te naknadno distribuirano putem interneta bez njegove suglasnosti.

14 — Vidjeti, primjerice, predmet francuskog Cour de cassation (priopćenje od 13. srpnja 2010., br. 06-20-230) kao i mišljenje autora kao što je Treppoz, E., „Croniques. Droit européen de la propriété intellectuelle“, *Revue Trimestrielle de Droit Européen*, 4 2013.

15 — Vidjeti presudu Pammer i Hotel Alpenhof, EU:C:2010:740.

16 — Vidjeti osobito t. 61. do 65. mišljenja nezavisnog odvjetnika Jääskinen u predmetu Pinckney (EU:C:2013:400).

17 — C-324/09, EU:C:2011:474, t. 65.

18 — C-5/11, EU:C:2012:370, t. 27.

19 — C-173/11, EU:C:2012:642, t. 39.

20 — Presuda Pinckney, EU:C:2013:635, t. 42.

21 — Vidjeti De Miguel Asensio, P., „Tribunales competentes en materia de infracciones de derechos patrimoniales de autor cometidas a través de Internet“, *La Ley – Unión Europea*, 11 2014., t. 5.

35. Problem koji se pojavio u tom predmetu bio je prenošenje sudske prakse iz predmeta eDate Advertising i dr. i predmeta Wintersteiger na područje imovinskih prava autora. Kao što sam već naveo, presuda eDate Advertising i dr. odnosila se na pitanje utvrđivanja mjesta nastanka štete u slučaju povrede pravâ osobnosti na internetu, dok je u presudi Wintersteiger bila riječ o povredama pravâ industrijskog vlasništva, konkretno prava žiga. Sud je u tim presudama primijenio različita rješenja. U slučaju pravâ osobnosti Sud je odlučio zadržati takozvano „pravilo mozaika“, uz iznimku mjesta u kojemu je središte interesa žrtve (u kojem ona može tražiti naknadu cjelokupne pretrpljene štete), dok je u presudi Wintersteiger, u slučaju povrede pravâ industrijskog vlasništva, odlučio dosljedno primijeniti načelo teritorijalnosti te ograničiti mjesto nastanka štete na državu ili države u kojima je to pravo zaštićeno (drugim riječima, ondje gdje je pravo registrirano).

36. Autorska prava i prava industrijskog vlasništva podvrgnuta su načelu teritorijalnosti. Međutim, autorska prava imaju dvije značajke koje su otežavale njihovu kvalifikaciju u predmetu Pinckney: nije ih potrebno upisati u registar kako bi ih se zaštitilo, a istodobno su zaštićena u svim državama članicama u skladu s Direktivom 2001/29²². Stoga je riječ o pravima koja dijele značajke kako s pravima iz predmeta eDate Advertising i dr. tako i s onima iz predmeta Wintersteiger, s obzirom na to da se imovinska prava autora (kao i pravâ osobnosti) mogu kršiti u svim državama članicama, ali se njihova zaštita kao i zaštita industrijskog vlasništva provodi u okviru „teritorijalnih jedinica“ državnih dimenzija. Može se reći da autorska prava u Uniji tvore skup prava koja su teritorijalno ograničena na svaku državu, a njihova ukupnost obuhvaća područje cijele Unije.

37. U presudi Pinckney Sud se odlučio za teritorijalnost autorskih prava, odnosno odabrao je pristup koji je sličan onome koji je već razradio u presudi Wintersteiger. U točki 39. presude Pinckney Sud je naveo da „su imovinska prava autora kao i prava u vezi s nacionalnim žigom podvrgnuta načelu teritorijalnosti“. U nastavku je podsjetio da je Direktiva 2001/29 uskladila autorska prava, što znači da „ona mogu biti povrijeđena u svakoj od [država članica] u odnosu na primjenjivo materijalno pravo“. Na temelju te pretpostavke Sud je utvrdio da je za potrebe članka 5. stavka 3. Uredbe br. 44/2001 mjesto nastanka štete u situaciji kao što je ona o kojoj je bila riječ u tom postupku mjesto u kojemu je zaštićeno imovinsko pravo autora na koje se poziva tužitelj i u kojemu može nastati navodna šteta. Sudovi predmetne države nadležni su samo za odlučivanje o šteti nastaloj na području te države²³.

38. Ukratko, sudska praksa iz predmeta Pinckney ima tri značajke na temelju kojih se utvrđuje sudska nadležnost u slučaju prekogranične povrede imovinskog prava autora: materijalnu zaštitu, stvarnu zaštitu i zaštitu ograničenu na državno područje. Za odlučivanje o tome je li šteta nastala kao rezultat povrede imovinskog prava autora nadležan je samo onaj sud na čijem se državnom području štiti to pravo, ako postoji stvarni rizik od povrede prava i to samo za štetu pretrpljenu u toj državi.

39. Primijeniti navedenu sudsku praksu na ovaj predmet također nije jednostavno. Iako je autorsko pravo P. Hejduk zaštićeno u Austriji te se u toj državi može pristupiti njezinim neovlašteno reproduciranim i distribuiranim fotografijama na internetu, teško je, ako ne i nemoguće, odrediti razmjernost štete pretrpljene samo u toj državi. Za razliku od predmeta Pinckney, u kojemu su se autorska prava kršila reproduciranjem CD-a i njegovom naknadnom prodajom na internetu u bilo kojoj državi članici, ovaj se predmet odnosi na štetu čiji je nastanak teško utvrditi jer mjesto nastanka štete nije moguće odrediti samo na temelju dostupnosti fotografije na internetu. Šteta koja je nastala u predmetu Pinckney bila je rezultat naplaćenih usluga (izrada CD-a i njihova naknadna prodaja na internetskom tržištu), dok u ovom predmetu ne postoji naplaćena usluga, nego se radi o činu javnog priopćivanja jednog poduzeća.

22 — U vezi s tim vidjeti mišljenje nezavisnog odvjetnika Jääskinenä u predmetu Pinckney (EU:C:2013:400), t. 44. do 50.

23 — Presuda Pinckney (EU:C:2013:635), t. 43. Ista sudska praksa potvrđena je u presudama Hi Hotel (C-387/12, EU:C:2014:215), t. 39. i Coty Germany (C-360/12, EU:C:2014:1318), t. 55.

40. Stoga bi, kao što je istaknula Komisija, primjena rješenja iz predmeta Pinckney na predmetni slučaj dovela do toga da se tužiteljici ili uskrati mogućnost podnošenja tužbe u Austriji zato što povreda njezinih autorskih prava u toj državi nije uopće vidljiva ili je tek neznatno vidljiva, ili da joj se prizna cjelokupna pretrpljena šteta jer povredu nije moguće razdijeliti na teritorijalne jedinice, što bi u konačnici bilo proturječno s onim što je Sud odlučio u presudi Pinckney.

D. Kriterij koji je primjenjiv na ovaj predmet

41. Smatram da se automatska primjena presude Pinckney na slučaj u kojemu je šteta „delokalizirana“ može pokazati nepraktičnom. Rješenje koje je Sud usvojio u navedenoj presudi primjenjivo je na situacije u kojima rizik od povrede autorskih prava ili njihova stvarna povreda jasno nastaju na određenom državnom području, čak i kad je korišteni medij internet. Međutim, ako je šteta „delokalizirana“ kao posljedica vrste uratka i medija korištenog za njegovu objavu, smatram da, kao što su to tvrdile Portugalska Republika i Europska komisija, nije moguće primijeniti kriterij mjesta nastanka štete iz članka 5. stavka 3. Uredbe br. 44/2001. U slučaju poput predmetnog, ta odredba temelj je samo za nadležnost sudova u mjestu u kojemu se dogodio štetni događaj.

42. Čini mi se da je to rješenje najusklađenije s ciljevima Uredbe br. 44/2001, među kojima se ističe pravilno suđenje²⁴. Kriterij koji obvezuje tužitelja da opseg svoje tužbe ograniči s obzirom na teritorijalne kriterije, koje je teško, ako ne i nemoguće, odrediti, nije u skladu s duhom Uredbe br. 44/2001. Kao što je to navela Komisija, u predmetu poput ovog tužitelj ne može pružiti provjerljive podatke na temelju kojih je moguće precizno ograničiti nastalu štetu samo na državu u kojoj je podnesena tužba. Sud navedene države zbog te bi okolnosti naložio naknadu koja je niža ili viša od stvarne štete te bi time izašao iz okvira kriterija teritorijalnosti čiju primjenu Sud zahtijeva u ovakvim slučajevima. Komisija pravilno tvrdi da primjena sudske prakse iz predmeta Pinckney na ovaj predmet podrazumijeva ozbiljan rizik da nadležni sud prijeđe granice svojih ovlasti.

43. Osim toga, prema mojem mišljenju, primjena navedene sudske prakse proizašle iz predmeta Pinckney na ovaj predmet dovela bi do stvaranja pravne nesigurnosti za obje stranke u postupku. Tužiteljica ne bi imala nikakvu sigurnost u ishod postupka u kojemu se ne mogu provjeriti kriteriji za određivanje opsega ovlasti suda koji odlučuje o predmetu. U jednako kritičnoj situaciji našao bi se i tuženik, protiv kojeg bi bilo pokrenuto mnogo sporova u više država članica u kojima je nastala „delokalizirana“ šteta, ili u samo jednoj, no tada ne bi imao nikakvu sigurnost glede opsega ovlasti pojedinog suda. Smatram da je to rješenje u suprotnosti s općim ciljevima Uredbe br. 44/2001, ali i sa specifičnijim ciljevima posebne nadležnosti iz članka 5. stavka 3.

44. Kao što se navodi u Uredbi br. 44/2001 i sudskoj praksi Suda, svrha je članka 5. stavka 3. utvrditi nadležnost koja je bliska relevantnim činjenicama spora²⁵. Ta blizina omogućava sudu da s najvećim jamstvom ispita zahtjeve tužitelja i obranu tuženika. Međutim, ta blizina nestaje kada zbog „delokalizirane“ prirode štete nije moguće dokazati činjenice uobičajenim sredstvima dokazivanja. Osim toga, bilo bi ih moguće dokazati samo u odnosu na dio nastale štete, zbog čega sud ne bi imao uvid u cjelokupnu štetu, što bi pak moglo narušiti sveobuhvatnu procjenu konteksta predmeta o kojemu odlučuje. Na taj se način gubi prednost koja proizlazi iz blizine suda i činjenica u sporu, a s njome i korisnost članka 5. stavka 3. Uredbe br. 44/2001.

24 — Vidjeti uvodnu izjavu 12. Uredbe br. 44/2001 kao i, među ostalim, presudu Wintersteiger (EU:C:2012:220), t. 27. i 31.

25 — Vidjeti uvodnu izjavu 12. Uredbe br. 44/2001.

45. Smatram da je u takvim okolnostima, u kojima „delokalizirane“ štete nastaju na internetu i krše imovinska prava autora, najbolje isključiti mogućnost podnošenja tužbe pred sudovima države u kojoj je nastala šteta i ograničiti nadležnost, barem onu koja se temelji na članku 5. stavku 3. navedene uredbe, na sudove države u kojoj se dogodio štetni događaj. Nadalje, to rješenje ni na koji način ne isključuje nadležnost iz članka 2. uredbe, na temelju kojeg je tužbu moguće podnijeti i pred sudovima države članice u kojoj tuženik ima prebivalište. Iako će na temelju oba kriterija u većini slučajeva biti nadležni isti sudovi (kao što je to slučaj u ovom predmetu), to neće uvijek biti tako.

46. Jasno je da bi se, u slučaju javnog priopćivanja u kojemu štetna djelatnost nastaje u jednoj državi članici te je očito i neosporno usmjerena prema drugoj državi članici ili više njih, moglo raspravljati o mogućnosti prilagodbe ili nadopune zaključka koji sam upravo iznio²⁶. Međutim, kao što sam već naveo u točki 32. ovog mišljenja, to nije tako u ovom postupku odlučivanja o prethodnom pitanju koje je uputio Handelsgericht Wien jer je utvrđeno da tuženik priopćenje koje je dovelo do spora ni u kojem trenutku nije odlučio usmjeriti prema Austriji. Stoga smatram da nije potrebno izjasniti se o kriteriju poveznice u slučaju u kojemu je djelatnost usmjerena prema drugoj državi članici ili više njih.

47. Slijedom toga, predlažem Sudu da, u okolnostima poput onih u ovom predmetu, u kojima je tužiteljici putem interneta nanesena „delokalizirana“ šteta kojom je prekršeno imovinsko pravo autora, odluči da su, u skladu s člankom 5. stavkom 3. Uredbe br. 44/2001, nadležni sudovi u mjestu u kojemu se dogodio štetni događaj.

VI. Zaključak

48. Stoga Sudu predlažem da na pitanje koje je postavio Handelsgericht Wien u svojem zahtjevu za prethodnu odluku odgovori na sljedeći način:

„Članak 5. stavak 3. Uredbe (EZ) br. 44/2001 Vijeća od 22. prosinca 2000. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima treba tumačiti na način da su u sporu o povredi autorskom pravu srodnih prava na internetu zbog koje je nastala „delokalizirana“ šteta, koju nije moguće teritorijalno odrediti u skladu s pouzdanim kriterijima dokazivanja, nadležni sudovi u mjestu u kojemu se dogodio štetni događaj.“

26 — Isto tako, trebalo bi se zapitati može li se sudska praksa iz predmeta Pinckney primijeniti na prekograničnu povredu moralnog autorskog prava. U vezi s time vidjeti Kur, A., *Conflict of Laws in Intellectual Property: The CLIP Principles and Commentary*, Oxford, OUP, 2013., t. 2:203.C10.